

The background of the slide is a photograph of children in a classroom. In the foreground, a young boy with dark hair, wearing a red and blue plaid shirt, is looking intently at a tablet computer. Behind him, a girl with blonde hair is also looking at a tablet. The scene is brightly lit, suggesting a natural classroom environment.

Nji

Nederlands
Jeugdinstituut

Jeugdcriminaliteit

Charlotte Dopper & Mike Loef

10-10-2023

Programma

- Voorstellen
- Inzoomen op landelijke ontwikkelingen en cijfers
- Geleerde lessen uit de praktijk
- Dialooginstrument – laat geen kind achter
- Plenaire terugkoppeling

Wie zijn wij?

- Charlotte Dopper
- Mike Loef
- Nederlands Jeugdinstituut
  - Landelijk onafhankelijk kennisinstituut op het gebied van opgroeien en opvoeden
  - Kennis voor jongeren, ouders, professionals en beleidsmakers

Ontwikkelingen jeugdcriminaliteit

- Veel aandacht voor het thema
- Landelijke programma's
  - BOTOE-gelden
  - Preventie met gezag
  - Actieplan Wapens & Jongeren

INTERVIEWS

**Een 16-jarige
huurmoordenaar: waarom
plegen minderjarigen vaker
zware misdrijven?**

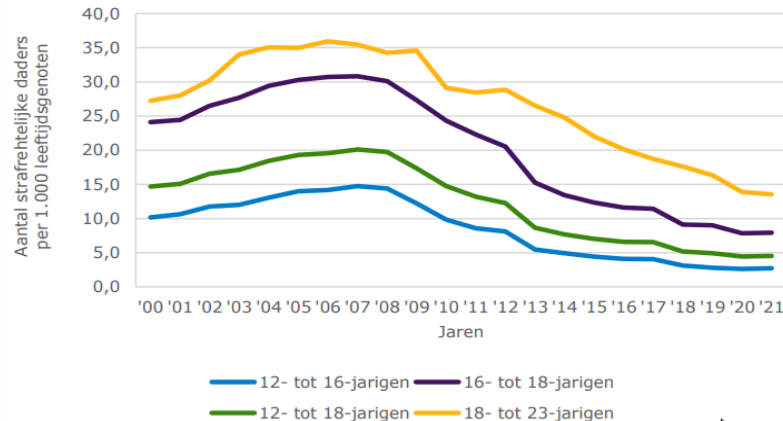
PREMIUM 21 sep. | Binnenland

Onderzoek Rotterdamse jeugd: mes op zak na geweld of bedreiging

Ontwikkelingen jeugdcriminaliteit

- Overall een grote afname in de afgelopen +/- 15 jaar, maar lijkt te stagneren

Figuur 2.2 Aantal strafrechtelijke jeugdige daders per 1.000 leeftijdsgenoten, 2000 tot 2022

Bron: WODC - Monitor jeugdcriminaliteit

Wat staat ons te doen?

- Trends die we eerder voorbij zagen komen in de preventie van radicalisering
- Wat weten we?
- Geleerde lessen gebruiken, niet opnieuw het wiel uitvinden
- Magazine en dossier

"Uiteindelijk staan we allemaal voor dezelfde opgave"

De aanpak van een complex vraagstuk als jeugdcriminaliteit vraagt nauwe samenwerking tussen professionals die op heel verschillende manieren met jongeren werken. Hoe ziet de samenwerking tussen onderwijs, jongerenwerk en politie er in de praktijk uit? Wat levert die samenwerking op. En wat is daarin lastig? Drie betrokken professionals vertellen over hun ervaringen.

06 Samenwerken tussen domeinen

Het programma Veilig In en Om School (VIOS) betreft middelbare scholen in Arnhem bij de lokale preventieve aanpak van ondermijnende jeugdcriminaliteit. De drie professionals die hierin betrokken zijn zijn: een jeugdwerker bij de politie, een jeugdwerker bij de gemeente Arnhem Noord, 'De gemiddelde' en een jeugdwerker bij de gemeente Arnhem Noord, 'De gemiddelde'.

Voorwoord

Jeugdcriminaliteit en ondermijning; we praten er veel over, maar weten we altijd goed waarover we het precies hebben? Het kan gaan over jongeren die zich onveilig voelen en messen dragen, en over wapenincidenten. Over georganiseerde criminaliteit en drugshandel, waarbij soms heel jonge jongeren al betrokken zijn. Of over cybercriminaliteit, en de online omgeving waarin jongeren snel en gemakkelijk gevonden worden en betrokken raken bij criminele activiteiten.

"Er is weinig ruimte voor het idee dat jonge mensen nog kunnen veranderen"

Over jeugdcriminaliteit wordt veel gesproken, maar hebben Onderzoeker Robby Rokhs pleit voor meer eenduidigheid in taal op jonge mensen die fouten maken.

08 Dezelfde taal

Als hoofddocent criminologie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam houdt Robby Rokhs zich bezig met de vraag: 'Wat is de misdaad in zij?'. Dit varieert van onderzoek naar wat de daders van liquidaties, 'Mijn Interes' met de politie, maar ook naar de vraag hoe we als professionals kunnen...

"Faciliteer het gesprek over wat wél kan"

Samenwerking tussen professionals uit verschillende werkvelden is hard nodig, maar gaat niet vanzelf. De gemeente heeft daarom een belangrijke sturende en faciliterende rol, vindt Mette van Duijn, kwartiermaker Veilig In en Om School bij de gemeente Arnhem.

De aanpak van ondermijnende jeugdcriminaliteit staat hoog op de agenda van de gemeente Arnhem. In

"Mijn begeleiders lieten mij zien dat ze het echt meenden"

Berry is 20 jaar, volgt de opleiding Social Work en noemt zichzelf ervaringsdeskundige. Als 'stem voor jongeren' geeft hij hulpverleners advies en vertelt hij waar jongeren mee zitten. Omdat hij dat zelf ook heeft meegemaakt. Dit is zijn verhaal.

Ervaring van Berry

"Op jonge leeftijd heb ik mijn moeder verloren. Door het gebrek aan moederliefde heb ik een leegte opgebouwd, die ik niet kon vullen. Ik heb zocht ik daardoor op de verkeerde plekken. Op straat had iedereen dezelfde leegte. Het was een soort troef naar die andere jongens toe. Van Kleins af aan waren we elke dag met

Geleerde les 1: Samenhang tussen (veiligheids)vraagstukken

- Veiligheidsvraagstukken staan bijna nooit op zichzelf. Ze hangen samen met andere zorgen en vraagstukken, en zijn onderdeel van een bredere maatschappelijke situatie.
- De neiging bestaat om voor ieder vraagstuk een eigen protocol of ondersteuningsstructuur in te richten.
- Behandel een veiligheidsvraagstuk daarom niet op zichzelf, maar kijk welke andere vragen of problemen mogelijk ook een rol spelen.

Geleerde les 2: Problemen en noodzaak in beeld

- Belangrijk om goed in beeld te hebben wat er speelt bij de jongeren. Denk bijvoorbeeld aan trends, landelijke ontwikkelingen en eventuele betrokkenheid bij criminaliteit
- Twee belangrijke bronnen:
  - Cijfers (zie ook tool: in gesprek over cijfers)
  - Signalen van professionals en de directe omgeving

Geleerde les 3: Meerdere standpunten en expertises

- Een complex veiligheidsvraagstuk als jeugdcriminaliteit vraagt domein-overstijgende samenwerking tussen professionals
- Belangrijk:
  - Vertrouwen
  - Weten wat je van elkaar kan en mag verwachten

Geleerde les 4: Duidelijke samenwerkingsstructuur

- Samenwerking gebeurt tussen mensen, maar moet ook mogelijk gemaakt worden door een duidelijke structuur.
- Heldere afspraken over bijvoorbeeld vaste overlegmomenten kunnen helpen om de samenwerking tussen mensen op gang te brengen en te houden.
- Een stevige ondersteuningsstructuur op school blijkt in de praktijk ook een goede basis te zijn voor een bredere samenwerkingsstructuur voor onderwijs, zorg en veiligheid.

Geleerde les 5: Duidelijke termen en gezamenlijke taal

- We spreken vaak over jeugdcriminaliteit of specifieke trends, maar hebben we het dan altijd over hetzelfde?
- Verschillen tussen domeinen qua termen of vakjargon
- Voorbeeld: De termen verharding en ondermijning

Geleerde les 6: Reflectie en scholing

- De aanpak van complexe (veiligheids)vraagstukken vraagt goede professionals die zich blijven ontwikkelen.
- Wat zijn nieuwe trends, waar moet ik op letten, en wat kan ik doen met signalen?
- Veiligheidsvraagstukken kunnen spannend zijn, en professionals voelen zich soms eenzaam of onveilig. Gezamenlijk reflecteren is daarbij helpend.

Geleerde les 7: Gemeente als regisseur

- De gemeente heeft verbinding met alle betrokken partijen, en kan dus bij uitstek de rol van aanjager en regisseur op zich nemen.
- Mensen bij elkaar brengen, cijfers en informatie verzamelen, een gedeelde visie formuleren, scholing aanbieden en vastleggen van samenwerking in bestuurlijke afspraken.
- De beleidsdomeinen jeugd, onderwijs, zorg en veiligheid moeten in verbinding samenwerken aan de maatschappelijke opgaven rondom kinderen en jongeren.

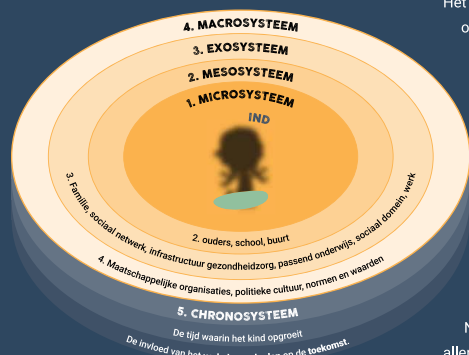

Nederlands
Jeugdinstituut

Aan de slag

ELEMENT 2

PEDAGOGISCH ECOSYSTEEM

Het 'ecosysteem' staat voor het zichtbare en onzichtbare netwerk van stromen en stroompjes waarmee alles met alles is verbonden en van voeding wordt voorzien. Ook de wereld van onderwijs en jeugd zit zo in elkaar: iedereen is betrokken en draagt bij, in verbondenheid met elkaar: "Ik maak verschil voor ons!" Hier gaat het om onze interacties met het kind, en betrokkenen dichtbij en verder af. Onze interacties tellen; zijn deze opbouwend, ondersteunend, meedenkend én we laten een kind niet vallen. Niemand kan volledig zelfredzaam zijn, we zijn allen samenredzaam.

VIJF ESSENTIËLE VRAGEN VOOR EEN GESPREK OVER HET PEDAGOGISCH ECOSYSTEEM:

1. Hoe werken professionals (leerkrachten, pedagogisch medewerkers, hulpverleners, buurtwerkers etc.) en niet-professionals (ouders, grootouders, burens etc.) in onze regio samen aan een veerkrachtige pedagogische omgeving voor ieder kind?
2. Hoe zorgen we ervoor dat we met elkaar de omgeving waarin een kind opgroeit kan bijdragen aan een gezonde ontwikkeling van het kind? Hoe doen we dat zo dat iedereen die bijdraagt aan de ontwikkeling van het kind daarin een plek heeft, gehoord wordt en kan meebeslissen, en niet in de laatste plaats het kind zelf?
3. Hoe maken we de overgang van denken in verschillende deelsystemen van opvang, onderwijs, jeugdhulp, vrije tijd etc. naar een samenhangend systeem met een samenhangend geheel aan werkwijzen met gezamenlijk pedagogische basis?
4. Zijn we binnen onze organisatie of regio op samenwerking gericht en wat is nodig om dat te stimuleren?
5. Zijn we bereid om met elkaar te doen wat nodig is, als het moet ook over de grenzen van ons eigen gelijk of onze verantwoordelijkheid te stappen in het belang van de ontwikkeling van een kind?

Specifiek voor kinderen en jongeren noemen we het ecosysteem ook wel de 'pedagogische basis'. Het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) omschrijft deze als "het deel van de sociale basis dat bijdraagt aan het opgroeien, het opvoeden en de ontwikkeling van kinderen en jongeren. De pedagogische basis wordt gevormd door contacten tussen mensen onderling, hun sociale relaties en de verbinding met wat er in hun leefomgevingen

aanwezig is. (...) Langlopend onderzoek laat verbanden zien tussen de pedagogische basis en het welbevinden van mensen in hun latere leven. Recente onderzoeken bevestigen het positieve effect op gezinnen én de economische voordelen van investeringen in sociale netwerken en in de fysieke omgeving van kinderen." (uit: Opgroeien doe je samen, december 2022)

Bedankt voor jullie aandacht!

- Vragen?
  - C.dopper@nji.nl & m.loef@nji.nl